

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»  
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ  
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:  
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ  
В УМОВАХ ВІЙНИ:  
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ  
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,  
12 грудня 2024 року*

Одеса  
Фенікс  
2024

**За загальною редакцією**

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,  
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

**Упорядники-укладачі:**

*Давидова Ірина* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

**Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:**

*Андронов Ігор* – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Подцерковний Олег* – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Харитонов Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Харитонova Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Мінченко Райса* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Бабич Ірина* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Берназ-Лукавецька Олена* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Матійко Микола* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Орзіх Юрій* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Шамота Олександр* – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонova, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

**УДК 347.1 : 341.9“364”(477)**

*Матеріали видано за авторською редакцією.*

*Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.*

|                                                                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Кокошко Олег Болеславович,</b><br>ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ<br>ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ<br>ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ТВАРИНОЮ .....     | 103 |
| <b>Кочіаішвілі Альберт Давидович,</b><br>НЕПЕРЕДБАЧУВАНІ ОБСТАВИНИ В ДОГОВІРНИХ<br>ПРАВОВІДНОСИНАХ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ<br>АГРЕСІЇ .....                                      | 107 |
| <b>Перейман В'ячеслав Юрійович</b><br>ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМОЕ МАЙНО В УМОВАХ<br>ВОЄННОГО СТАНУ .....                                                                         | 110 |
| <b>Попов Євген Олександрович,</b><br>ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ОЗНАК ЦИВІЛЬНОЇ<br>ДІЄЗДАТНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ<br>УКРАЇНИ .....                        | 113 |
| <b>Романовський Денис Сергійович,</b><br>РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЕВАКУАЦІЮ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ ..                                                                                             | 117 |
| <b>Рябченко Вікторія Олександрівна,</b><br>ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАВО НА<br>ЖИТТЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРАВО НА ОСВІТУ .....                                     | 119 |
| <b>Сауляк Руслан Володимирович,</b><br>ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В СФЕРІ<br>ІНДИВІДУАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА .....                                                          | 122 |
| <b>Стрілець Михайло Ігорович,</b><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ «ФРИЛАНСУ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ<br>ПРАВОВОМУ ПОЛІ .....                                                                              | 125 |
| <b>Халдай Ілля Віталійович,</b><br>ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ<br>ЗА НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА<br>ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ УКРАЇНИ ..... | 128 |
| <b>Шайхет Олена Петрівна,</b><br>ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ЗА<br>ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ .....                                                                      | 132 |

## НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

### ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

|                                                                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Берназ Вікторія Петрівна</b><br>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДІЛУ СПІЛЬНОГО МАЙНА МІЖ<br>ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМЦЯМИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ<br>АСПЕКТИ ..... | 136 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

Специфіка правового регулювання будівництва індивідуальних житлових будинків у тому, що цивільно-правовий аспект цієї проблеми визначено як ЦК України, а й нормами інших правових актів.

Для будівництва індивідуального житлового будинку забудовник повинен мати документи, що встановлюють право на земельну ділянку, призначену для будівництва будинку; дозвіл на будівництво та проведення будівельно-монтажних робіт; архітектурно-будівельний проект та довідку про кошторисну вартість будинку.

### ЛІТРАТУРА:

1. Будівельне право: проблеми теорії і практики. Матеріали Першої наук.-практ. конф., (Київ, 3 листопада 2017 р.) К.: Бескиди. 2017. 236 с.

2. Курафеева І. В. Відмежування договору про пайову участь у будівництві житла від договору будівельного підяду. *Актуальні проблеми приватного права* : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 94-й річниці з дня народж. В. П. Маслова, Харків, 19 лют. 2016 р. Харків, 2016. С. 278–280.

3. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 3. Право власності та інші речові права. За ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. ECUS. 2023. 808 с.

4. Шейко Т. Ю., Шейко Ю. П. Аналіз основних сучасних механізмів фінансування житлового будівництва в Україні. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*: зб. наук. праць. Вип. 33. К.: КНУБА, 2015. С. 3-10.

**Стрілець Михайло Ігорович,**

*аспірант кафедри цивільного права*

*Національного університету «Одеська юридична академія»*

### **ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ «ФРИЛАНСУ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ ПРАВОВОМУ ПОЛІ**

В українському законодавстві термін «фриланс» офіційно не визначений. У побуті так називають роботу в форматі «сам на себе», коли людина не має постійного місця працевлаштування і заробляє, виконуючи замовлення для різних клієнтів. Клієнтами можуть бути як компанії, так і фізичні особи. Хоча така діяльність і не вважається офіційною, її можна (і потрібно) юридично оформлювати, щоб

уникнути проблем із недобросовісними замовниками та податковими органами.

Фриланс відрізняється від офіційного працевлаштування тим, що це господарська діяльність, а не трудова. Відносини між виконавцем і замовником регулюються Цивільним кодексом України (а не Кодексом законів про працю). Це означає, що фрилансер не має трудових гарантій, таких як оплачувана відпустка, лікарняні, пенсійне забезпечення чи соціальна підтримка у випадку втрати роботи, адже офіційно трудових відносин він не мав.

Фрилансери самостійно визначають обсяг роботи та встановлюють вартість своїх послуг. Водночас вони забезпечують умови для виконання роботи. Лише іноді з клієнтами можна домовитися про компенсацію витрат, наприклад, на техніку чи матеріали. Проте зазвичай ці витрати враховуються у вартості гонорару.

Головний ризик фрилансера – це недобросовісні замовники, які можуть затримувати оплату або взагалі відмовитися платити. Щоб захистити себе, важливо укладати з клієнтами цивільно-правові договори. Найпоширеніші з них – це договір підряду та договір надання послуг. Договір підряду передбачає виконання робіт із створення або ремонту матеріальних об'єктів, а договір надання послуг стосується нематеріальної діяльності, наприклад, написання текстів чи консультації, і може передбачати довгострокову співпрацю.

Договори між виконавцем і замовником повинні бути складені у двох примірниках та підписані обома сторонами. Договір підписують до початку роботи, а після її завершення сторони додатково оформлюють акти виконаних робіт. Якщо робота виконується поетапно, актів може бути кілька. Ці документи є додатками до основного договору. Перед підписанням договору важливо уважно ознайомитися з усіма його пунктами, адже договір є основним захистом фрилансера. Договір має чітко визначати обсяг робіт, строки виконання, умови оплати, а також підстави для штрафних санкцій чи відмови від прийняття роботи замовником.

Багато новачків-фрилансерів працюють неофіційно, тобто без укладення договорів і сплати податків. У такій ситуації ризик залишитися без оплати за виконану роботу значно зростає. Крім того, регулярні великі надходження коштів на банківський рахунок можуть привернути увагу податкових органів.

Найбезпечніший спосіб роботи для фрилансера – це прозорість і офіційність. З будь-якого доходу необхідно сплачувати податки: податок на доходи фізичних осіб і військовий збір. У деяких випадках ці податки сплачує замовник, наприклад, якщо він є юридичною особою або ФОП.

Фрилансери не зобов'язані сплачувати єдиний соціальний внесок (ЄСВ), тому не мають доступу до соціального захисту. Це означає, що у разі непрацездатності (хвороба, вагітність тощо) або втрати роботи вони не можуть розраховувати на допомогу від держави, а також не можуть стати на облік у Центрі зайнятості чи отримувати пенсію. Час, протягом якого особа працює як фрилансер, не враховується до страхового стажу.

Зважаючи плюси та мінуси фрилансерської діяльності в Україні, все більше самозайнятих осіб реєструються як ФОП. Робота на фрилансі за договорами доцільна в тому випадку, якщо дохід від такої діяльності нерегулярний і не є основним джерелом заробітку.

Реєстрація ФОП – чудове рішення для тих, хто вже має постійних клієнтів. Якщо особа не має власного бізнесу, а реєструється як ФОП для співпраці з різними замовниками, найоптимальнішим вибором є 3 група спрощеної системи оподаткування. Ця група популярна серед тих, хто надає послуги, зокрема ІТ-фахівців, маркетологів тощо. Вона дозволяє працювати з іноземними клієнтами, наймати необмежену кількість працівників та мати дохід до 1167 мінімальних зарплат. Податкова ставка тут одна з найвигідніших: 5% від доходу. Крім того, сплачується ЄСВ – 22% від мінімальної зарплати.

Як і фриланс, робота як ФОП є господарською діяльністю та не забезпечує трудових гарантій. Наприклад, жінка-ФОП у разі народження дитини не може скористатися відпусткою для догляду за дитиною до трьох років із збереженням місця роботи, оскільки формально не має офіційного працевлаштування. Однак, на відміну від фрилансу, ФОП має право на пенсію та оплачувані лікарняні завдяки сплаті ЄСВ. Водночас слід пам'ятати, що ці виплати будуть мінімальними, оскільки більшість підприємців на 3 групі сплачують лише мінімальний соціальний внесок.

Отже, фриланс у правовому полі України залишається нерегульованим поняттям, що створює певні виклики як для фрилансерів, так і для їхніх клієнтів. Такий формат роботи є господарською діяльністю, що надає виконавцям гнучкість у виборі проєктів і розподілі робочо-

го часу. Однак, водночас він позбавляє трудових гарантій, характерних для офіційного працевлаштування, таких як оплачувані лікарняні, відпустки чи соціальний захист.

Юридичне оформлення відносин між виконавцем і замовником через цивільно-правові договори є ключовим інструментом захисту прав фрилансера. Водночас важливо пам'ятати про необхідність сплати податків і правильне ведення документації, що є обов'язковим для прозорості діяльності.

Для тих, хто займається фрилансом регулярно і має стабільні доходи, реєстрація фізичної особи-підприємця (ФОП) може стати оптимальним рішенням, забезпечуючи легальність діяльності та можливість працювати з іноземними клієнтами.

В умовах сучасного ринку праці фриланс демонструє значний потенціал, але потребує чіткішого регулювання з боку законодавства. Це дозволить забезпечити баланс між гнучкістю діяльності фрилансерів і їхнім соціальним захистом, сприяючи сталому розвитку цього сегмента економіки України.

*Халдай Ілля Віталійович,*

*аспірант кафедри цивільного права*

*Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ УКРАЇНИ**

Інститут цивільної відповідальності належить до найбільш значимих у цивільному праві. Стабільність цивільних правовідносин обумовлена належним виконанням їх учасниками своїх обов'язків та реалізації прав. Девіантність поведінки фізичної особи руйнує структуру правових зв'язків учасників цивільних правовідносин, що, своєю чергою, підриває основи цивільного суспільства. Тому питанням правового регулювання цивільної відповідальності за порушення цивільно-правових зобов'язань у законодавстві України приділено значну увагу.